

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3 Departamentul	Departamentul de Istorie Antică și Arheologie
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studiu / Calificarea	Arheologie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Arheologia epocii fierului						
2.2 Titularul activităților de curs	Lect.univ.dr. Liliana Suci						
2.3 Titularul activităților de seminar	Lect.univ.dr. Liliana Suci						
2.4 Anul de studiu	III	2.5 Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7 Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	Din care: 3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	Din care: 3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp:					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					25
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					41
Pregătire seminarii/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					20
Tutoriat/ Consultații					10
Examinări					2
Alte activități:					
3.7 Total ore studiu individual					98
3.8 Total ore pe semestru					154
3.9 Numărul de credite					6

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1 de curriculum	<ul style="list-style-type: none"> Înscrierea disciplinei în contractul de studii
4.2 de competențe	<ul style="list-style-type: none">

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	<ul style="list-style-type: none">
5.2 De desfășurare a seminarului/laboratorului	<ul style="list-style-type: none">

6. Competențele specifice acumulate

Competențe profesionale	<ul style="list-style-type: none"> <p>• C2. Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din izvoare și din afara izvoarelor. Analiza critică a izvoarele istorice, coroborarea conștientă a cunoștințele provenite din afara izvoarelor cu cele provenite din izvoare pentru (re)stabilirea unor fapte și procese istorice, contextualizarea judecăților de valoare existente cu privire la aceste fapte și procese istorice și corelarea, la un nivel elementar, a informațiilor disponibile despre trecutul istoric cu problemele prezente în analizele istoriografice referitoare la epoca respectivă.</p> <p>-Aplicarea metodelor criticii interne și externe în studiul izvoarelor istorice editate (texte, mărturii orale, vestigii materiale etc.) în vederea (re)stabilirii cât mai precise a faptelor istorice.</p> <p>-Definirea și prezentarea corectă a principalelor concepte folosite în studiile istorice, în descrierea și analizarea etapelor și proceselor din istoria omenirii, stadiul actual al istoriografiei și metodele centrale ale cercetării istorice.</p> <p>-Identificarea limitelor existente în analiza informațiilor despre trecutul istoric, a cauzelor acestor limite, și să propună ipoteze alternative de interpretare a faptelor istorice.</p> <p>-Interpretarea, compararea și relaționarea datelor și faptelor caracteristice principalelor procese și fenomenele istorice, precum și a abordărilor istoriografice legate de acestea. Încadrarea principalelor texte istorice și istoriografice în contextele elaborării lor (genuri și tipuri de texte; grupări și școli istoriografice).</p> <p>• C 3. Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studiu și într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate. Adaptarea prezentărilor orale sau scrise la solicitări cu grad redus de complexitate ale publicului și la modificarea contextului comunicării.</p> <p>-Evaluarea eficacității actului de comunicare a cunoștințelor de specialitate în raport cu stadiul cunoașterii științifice și în raport cu capacitatea de asimilare a receptorilor.</p> <p>-Identificarea și utilizarea a principalelor modalități de comunicare orală, precum și a particularităților prezentării științifice a cunoștințelor de specialitate.</p> <p>-Interpretarea particularităților diverselor contexte în care trebuie prezentate informațiile istorice cu ajutorul conceptelor de bază ale domeniului.</p> <p>-Prezentarea orală și scrisă, cu un grad ridicat de claritate, în conformitate cu standardele academice, a problemelor și contextelor de specialitate cu un nivel redus și mediu de complexitate.</p> <p>• C 4. Utilizarea metodologiei de bază a unor științe auxiliare ale istoriei (conexe arheologiei): numismatica și epigrafie. Analiza critică și evaluarea în context istoric general (economic, politic, etc.) a valorii și ponderii informației primare dobândite, cu conștientizarea importanței și limitelor acestora.</p> <p>-Corelarea informațiilor provenite din diverse surse (istoriografice, numismatice, epigrafice, arheologice etc.) referitoare la o temă prin utilizarea criticii, analogiei, comparației, analizei și sintezei.</p> <p>-Culegerea și analiza comparativă, corectă a informațiilor provenite din diversele categorii de surse (monede, inscripții, alte artefacte) și plasarea lor într-un context istoric general.</p> <p>-Interpretarea la nivel elementar a informației numismatice și epigrafice.</p> <p>-Utilizarea adecvată a metodologiei și principiilor cercetării epigrafice, inclusiv a limbii latine sau a altei limbi vechi relevante, ale clasificării și determinării numismatice.</p>
Competențe transversale	<p>-</p>

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Obiectivele cursului constau în aprofundarea cunoștințelor referitoare la istoria antică a României și în particular a celor legate de epoca fierului.
7.2 Obiectivele specifice	Un prim obiectiv îl constituie familiarizarea studenților cu realitățile arheologice ale epocii fierului precum și cu metodele utilizate în cercetarea siturilor încadrabile în acest interval cronologic. Se au în vedere prezentarea principalelor tipuri de așezări și fortificații din Dacia cu trimeri și la alte situri din Europa celei de-a doua vârste a fierului, a tipurilor principale de locuințe și a metodelor utilizate la ridicarea lor, precum și a acelor categorii de artefacte mai puțin avute în vedere de cercetarea românească (piese de podoabă, accesorii vestimentare, obiecte de toaletă, instrumentar medical etc.). Un alt obiectiv al cursului este introducerea în domeniul de interes al studenților a unor subiecte de cercetare noi, cum sunt habitatul, arheologia peisajului, arheozoologia, viața cotidiană etc., subiecte care au generat în lumea științifică occidentală noi metode de cercetare, noi curente istoriografice și care în România sunt extrem de puțin cunoscute și abordate.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Introducere în tematica cursului (definiții, obiective etc.). Cronologia Epocii Fierului.	Prelegere, proiecții, discuții	
Habitatul în epoca fierului. Istoricul cercetărilor arheologice legate de habitul uman în epoca fierului în România.	Prelegere, proiecții, discuții	
Aspecte ale habitatului în epoca fierului. Clasificarea așezărilor. <i>Oppidum</i> și <i>dava</i> .	Prelegere, proiecții, discuții	
Organizarea internă a așezărilor. Spațiu public - spațiu privat în așezare.	Prelegere, proiecții, discuții	
Arhitectura militară. Cetăți. Așezări fortificate. Elemente de fortificație. Sisteme de apărare.	Prelegere, proiecții, discuții	
Arhitectura civilă. Locuințele epocii fierului.	Prelegere, proiecții, discuții	
Locuința dacică. Amenajări interioare (vetre, cuptoare, dispunerea mobilierului, instalații casnice, etc. Organizarea spațiului exterior (construcții anexe)	Prelegere, proiecții, discuții	
Ocupații și meșteșuguri în epoca fierului.	Prelegere, proiecții, discuții	
Viață cotidiană în epoca fierului. Alimentație. Metode de reconstituire a alimentației în antichitate. Arheozoologia. Carpologia.	Prelegere, proiecții, discuții	
Viața cotidiană în epoca fierului. Costumul. Surse pentru reconstituirea costumului la daci. Materiale și unelte utilizate la realizarea hainelor. Costumul masculin. Costumul feminin. Costumul ceremonial.	Prelegere, proiecții, discuții	
Piese de vestimentație utilizate în epoca fierului (fibule, centuri, paftale etc.).	Prelegere, proiecții, discuții	
Garnituri de podoabă (tezaure). Mod de constituire, compoziție, datare. Interpretarea tezaurelor.	Prelegere, proiecții, discuții	
Obiecte de toaletă în Dacia preromană. Cosmetică și coafură. Oglinzi, piepteni, unguentarii, pixide etc. Cronologie, tipologie, arie de răspândire.	Prelegere, proiecții, discuții	
Medici și medicină în epoca fierului. Medicină și magie în epoca fierului.	Prelegere, proiecții, discuții	
<p>Bibliografie</p> <p><i>Istoria românilor</i>, vol. I, București, 2001</p> <p>I.H.Crișan, <i>Civilizația geto-dacilor</i>, I-II, 1993;</p> <p>V. Crișan, <i>Dacii din Estul Transilvaniei</i>, Sf. Gheorghe, 2000</p>		

I. Glodariu, *Arhitectura dacilor (civilă și militară)*, 1983
 I. Glodariu, E. Iaroslavschi, A. Rusu-Pescaru, Fl. Stănescu, *Sarmizegetusa Regia, capitala Daciei preromane*, 1996;
 V. Kotigorosko, *Ținuturile Tisei Superioare în veacurile III î.e.n – IV e.n.*, Buc. 1995
 N. Lupu, *Tilișca. Așzările arheologice de pe Cățanaș*, 1989;
 A. Rustoiu, *Metalurgia bronzului la daci*, 1996;
 V. Sârbu, *Dava getică de la Grădiștea*, Brăila, 1996
 S. Teodor, *Regiunile Est-carpatice ale României în secolele V – II, î.d. Chr.*, Buc. 1999
 V. Ursachi, *Zargidava. Cetatea dacică de la Brad*, 1995, cap. V-VIII;
 R. Vulpe, S. Teodor, *Piroboridava. Așezarea geto-dacică de la Poiana*, Buc. 2003

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Metode de datare utilizate în stabilirea cronologiei. Cronologie relativă și absolută.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Arheologia peisajului. Relația dintre diferitele tipuri de habitat și relief. Habitat și resurse naturale. Așezări, drumuri și comerț.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Studii de caz: satele; așezările sezoniere; davele de pe Siret; așezările protourbane în lumea dacică	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Funcția așezărilor în epoca fierului.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Organizarea internă a fortificațiilor. Funcția cetăților.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Materiale de construcție și unelte utilizate la ridicarea locuințelor; tehnici de construcție; forme, planuri, dimensiuni	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Spațiul sacru în locuință.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Prelucrarea ceramicii, sticlei, pietrei, lemnului.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Prelucrarea metalelor. Meșteri, unelte și ateliere.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Alimentația la daci. Alimentația la celți.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Banchete, băuturi și servicii de băut. Vase și ustensile de bucătărie.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Costumul militar. Armamentul ofensiv și defensiv	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Piese de podoabă (cercei, inele, lanțuri, brățări, pandantive etc.). Tipologie, cronologie, importuri, influențe, modă.	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Instrumente medicale în Dacia preromană	Conversație, problematizare, dezbateri	Discuții pe marginea referatelor și prezentărilor întocmite de studenți
Bibliografie		

J. Andre, *L'alimentation et la cuisine a Rome, Paris, 1961*
 I. Andrițoiu, A. Rustoiu, *Sighișoara – Wietenberg. Descoperirile preistorice și așezarea dacică*, București, 1997.
 M. Babeș, Paftale Latène târzie din sud-estul Europei, în *SCIIVA*, 34, 1983, 3, p. 196-221
 Idem, Descoperirile funerare și semnificațiile lor în contextul culturii geto-dacice clasice, în *SCIIVA*, 39, 1, 1988, p. 3-32.
 V. Bârcă, Echipamentul și armamentul defensiv al geto-dacilor în preajma războaielor daco-romane, în *Istros*, VIII, 1997, p. 83-92.
 D. Berciu, *Buridava dacică*, 1980
 V. Bobi, *Civilizația dacilor de la curbura Carpaților*, Buc. 1999.
 O. Buchsenschutz, F. Audouze, *Villes, villages et Campagnes de l'Europe celtique. Du debut du II-e millenaire a la fin du Ie siecle avant J.-C.*, Hachette, 1989.
 V. Căpitanu, Noi contribuții la cunoașterea civilizației geto-dacice în bazinul Siretului Mijlociu. Dava de la Răcătău., în *Carpica*, XXIII, 1, 1992
 M. Cârțumaru, *Paleoetnobotanica*, Iași, 1996
 I. H. Crișan, Necropola dacică de la Cugir, în *Apulum*, XVIII, 1980, p. 81-87.
 V. Crișan, Aspecte privind relațiile dacilor din estul Transilvaniei cu ținuturile extracarpatice (sec. II a. Chr.-I p. Chr.), în *Istros*, X, 2000, p. 239-249.
 H. Daicoviciu, *Dacia de la Burebista la cucerirea romană*, 1972;
 E. Iaroslavski, *Tehnica la daci*, Cluj-Napoca, 1995
 I. Ferenczi, Contribuții la soluționarea problemei formării orașului la daci, în *Studii dacice*, Cluj-Napoca, 1981, p. 48-64.
 S. Fichtl, *La ville celtique. Les oppida de 150 av. J.C. a 15 ap. J.C.*, Paris, 2000.
 F. B. Florescu, *Monumentul de la Adamklissi, Tropaeum Traiani*, Buc. 1962.
 G. Gheorghiu, *Dacii pe cursul mijlociu al Mureșului*, Cluj-Napoca, 2005
 I. Glodariu, *Relațiile comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană*, 1974;
 I. Glodariu, E. Iaroslavski, *Civilizația fierului la daci*, Cluj-Napoca, 1979
 F. Malrain, V. Matherne, P. Meniel, *Les paysans gaulois*, Paris, 2002
 P. Meniel, *Les Gaulois et les animaux. Elevage, repas et sacrifices*. Paris, 2001
 A. Rustoiu, *Fibulele din Dacia preromană (sec. II î.e.n-I e.n.)*, 1997
 V. Sârbu, *Credințe și practici funerare, religioase și magice în lumea daco-geților*, 1993;
 V. Sârbu, G. Florea, *Imagine și imaginar în Dacia preromană*, 1998;
 L. Suci, *Produse cosmetice și obiecte de toaletă în lumea dacică*, în vol. *Dacia Felix: studia Michaeli Bărbulescu oblata*, Cluj Napoca, 2007
 Idem, Instrumentar medical și farmaceutic în Dacia preromană, în *Fontes Historiae. Studia in Honorem Demetrii Protase*, Cluj-Napoca, 2006, p. 275-288.
 G. El Susi, *Vânători, pescari și crescători de animale în Banatul mileniilor VI î. Chr – I. d. Chr.*, Timișoara, 1996
 G. Trohani, *Locuirea getică din partea de nord a popinei Bordușani (com. Bordușani, jud. Ialomița)*, vol. I, Târgoviște, 2005.
 R. Vulpe, *Columna lui Traian*, Buc. 2002.
 V. V. Zirra, D. Spânu, Observații asupra tezaurilor de argint din Latène-ul târziu, în *SCIIVA*, 43, 4, 1992, p. 401-423.

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

- Competențele dobândite în urma participării la curul „Arheologia epocii fierului” constau în cunoașterea unor aspecte particulare ale epocii fierului, însușirea metodelor de cercetare arheologică specifice acestui domeniu și posibilitatea aplicării în practică a cunoștințelor dobândite la curs, fie în munca de teren (săpături sistematice sau de salvare) fie în cercetarea muzeală sau de patrimoniu.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Cunoașterea conținutului cursului și a bibliografiei indicate	Examen scris	50 %
10.5 Seminar/laborator	Participarea activă la discuții	Evaluare referat	50 %
	Prezentarea unui referat		

10.6 Standard minim de performanță

- Cunoașterea și înțelegerea realităților arheologice specifice epocii fierului precum și a metodelor utilizate în cercetarea siturilor încadrabile în acest interval cronologic.